

CES-Depresyon Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *CES-Depresyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18433>

Özet

CES-Depresyon Ölçeği (CES-D), toplum temelli araştırmalarda ve epidemiyolojik çalışmalarda depresif belirtilerin sıklığı ve şiddetini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması, CES-D'nin yapısal modelinin ve psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve dili bağlamında geçerliliğini ve güvenilirliğini incelemek üzere Arkun Tatar ve Gökçen Saltukoğlu tarafından 2010 yılında gerçekleştirilmiştir. Uyarlama sürecinde, klasik test teorisinin yanı sıra, ölçeğin yapısal geçerliliğini ve madde içleyişini detaylı olarak analiz etmek için **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ve **Madde Cevap Kuramı (MÇK)** gibi ileri düzey istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

CES-D, Depresyon, Uyarlama, Psikometri, Madde Cevap Kuramı, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Ruh Sağlığı.

Yazarlar

Arkun Tatar, Gökçen Saltukoğlu

Amaç

Ölçeğin temel amacı, genel popülasyonda ve halk sağlığı araştırmalarında bireylerin son bir hafta içinde yaşadıkları depresif belirtilerin düzeyini hızlı ve güvenilir bir şekilde taramaktır. CES-D, klinik tanı koymaktan ziyade, yüksek risk altındaki bireyleri belirlemeye ve belirti şiddetini izlemeye odaklanır.

Türkçe uyarlama çalışmasının özel amacı ise, orijinal CES-D'nin dört faktörlü yapısal modelini Türk örnekleminde doğrulamak ve bu kültürel bağlamda ölçeğin tüm maddelerinin psikometrik kalitesini sağlamaktır. Madde Cevap Kuramı (MÇK) kullanımı, depresyon yelpazesinin farklı noktalarında ölçeğin ölçüm hassasiyetini maksimize etmeyi amaçlanmıştır.

Yapı

CES-D, ruh sağlığı alanında merkezi bir kavram olan **depresyon** yapısını ölçmektedir. Ölçek, genellikle **DSM-5** kriterleriyle uyumlu olarak majör depresif bozukluğun temel belirti yelpazesini kapsar. Orijinal CES-D, depresyonu dört temel boyutta incelemektedir:

Negatif Duygu Durumu (Dysphoric Mood)

Somatik Şikayetler ve Aktivite Kaybı (Somatic Complaints/Loss of Activity)

Pozitif Duygu Durumu Kaybı (Positive Affect)

Kişilerarası Zorluklar (Interpersonal Difficulties)

Bu dört faktörlü yapı, uyarlama çalışmalarıyla genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir ve Türk kültüründe de bu yapının geçerliliği araştırılmıştır.

Geçerlik

CES-Depresyon Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının geçerlik çalışmaları, ölçeğin teorik yapısının Türk popülasyonunda doğru bir şekilde temsil edildiğini göstermeye odaklanmıştır. Geçerlik çalışmaları temelini, ölçeğin yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla kullanılan **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** oluşturmaktadır. DFA sonuçları, orijinal CES-D'de öne sürülen dört boyutlu modelin Türkçe örnekleme kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Uyarlama çalışmalarıyla ayrıca, eş zamanlı geçerlik çalışmaları kapsamında CES-D puanlarının, depresyonu ölçen diğer standart ölçeklerle yüksek korelasyon gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular, ölçeğin gerçekten depresyon yapısının ölçtüğünü desteklemektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik analizleri, CES-D Türkçe formunun iç tutarlılığı ve ölçüm kararlılığını değerlendirmiştir. Uyarlama çalışmalarıyla elde edilen iç tutarlılık katsayıları (genellikle **Cronbach Alfa**), ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermiştir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçeğin güvenilir bir tarama aracı olarak kullanılabilirliğini işaret etmektedir.

Klasik test teorisinin ötesine geçilerek uygulanan **Madde Cevap Kuramı (MÇK)** ise, maddelerin bilgi fonksiyonlarını inceleyerek ölçeğin güvenilirliğini farklı depresyon düzeylerinde detaylandırmıştır. MÇK analizleri, ölçeğin özellikle orta ve şiddetli depresif belirti düzeylerinde yüksek ölçüm hassasiyetine sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Faktör Analizi

CES-D'nin Türkçe uyarlamasında yapısal geçerliliği test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılmıştır. DFA, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen dört faktörlü yapıya ne kadar uyduğunu istatistiksel olarak doğrulamıştır. Bu analiz, ölçeğin kültürel adaptasyonunun başarılı olduğunu ve dört boyutlu depresyon yapısının korunduğunu göstermiştir.

Ayrıca, çalışmada uygulanan **Madde Cevap Kuramı (MÇK)** modelleri, her bir maddenin

ayrıc?lk gücünü (depresyon düzeyi yüksek olanlar? düşük olanlardan ne kadar iyi ayrabildi?) ve zorluk parametrelerini (belirtinin ne kadar şiddetli bir depresyon düzeyinde ortaya çıkt???) inceleyerek ölçeğin kalitesine dair derinlemesine bilgi sa?lam??t?r. MÇK bulgular?, ölçeğin psikometrik özelliklerinin güçlü oldu?unu teyit etmi?tir.

Araç Bilgileri

Ölçek Çeşidi: Uyarlama

Format: Likert tipi derecelendirme. Yan?tlar genellikle son bir hafta içindeki belirti şkl???n? ifade eder (örneğin, 0=Nadiren veya Hiçbiri (1 günden az) ile 3=Ço?unlukla veya Her Zaman (5-7 gün) arasında de?ir).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi sonrası ve Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: CES-D, epidemiyolojik çal??malar ve halk sa?l??? ara?t?rmalar? için geli?tirilmiş olup, geni? bir yelpazede, klinik olmayan yeti?kin örneklemelerinde depresif belirti taramas? amacıyla yaygın olarak kullan?lmaktadır.

Test Metodolojisi: Bireyin son bir hafta içindeki duygusal ve fiziksel deneyimlerini yans?tan öz bildirim (Self-Report) yöntemi kullan?lır.

Anahtar Kelimeler

Klinik Psikofarmakoloji, Halk Sa?l??? Ara?t?rmalar?, **Depresyon** Taramas?, Madde Cevap Kuram?, Do?rulayc? Faktör Analizi, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Arkun Tatar

Yazar ORCID Tanıtıcısı: Bilgi mevcut de?il.

Ba?lantılı Kurum E-posta Adresleri: arkuntatar@yahoo.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut de?il.

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

CES-Depresyon Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması 2010 yılında yayımlanmıştır. Orijinal CES-D ölçeği, akademik ve kar amacı gütmeyen araştırmalarda kullanımı tevik edilen, kamusal alana açık bir araç olarak kabul edilmektedir.

Ölçeğin ticari veya geni? ölçekli klinik kullanımı için izinler ve güncel ücret bilgisi hakkında kesin bilgi almak amacıyla sorumlu yazar Arkun Tatar ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Referanslar

Tatar, A. ve Saltukoğlu, G. (2010). CES-Depresyon Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi ve madde cevap kuramı kullanımı ile Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 20(3), 213-227.

Makalenin orijinal bağlantısı: psikofarmakoloji.org

Ölçeğin PDF dosyası buradan indirilebilir: ces-depresyon-olcegi-toad.pdf

CES-Depresyon Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, telif hakları ve gizlilik düzenlemeleri nedeniyle bu akademik girişte sunulmamaktadır. Maddelere erişim sağlamak için lütfen yukarıda listelenen referans makaleye başvurunuz veya sorumlu yazar ile iletişime geçiniz.